

FELSEFEYE GİRİŞ

Gümüşev 2018

Gümüşev Yayıncılık

Kitabın Adı
Felsefeye Giriş

Yazar
Dr. Öğrt. Üyesi Kemal GÖZ
Dr. Öğrt. Üyesi Osman MUTLIEL

Yayına Hazırlayan
Fatih SEYHAN

Dizgi
Serkan DEMİR

Mizampaj
Salih ERDEMİR

ISBN
978-605-5779-16-0
2. Baskı
İstanbul Temmuz 2018

Baskı-Cilt
Ege Basım
Esat Paşa Mah. Ziya Paşa Cad. No: 4
Ataşehir İSTANBUL
Tlf: (0216) 4704470 (pbx)
www.egebasim.com.tr

İsteme Adresi
Gümüşev Yayıncılık
Merdivenköy Mah. İmam RAMİZ Sokak Gaye Apt. No. 39
34732 Kadıköy İSTANBUL
(530) 3212843
www.gumusev.com.tr www.mebstut.com

FELSEFEYE GİRİŞ

Yrd.Doç.Dr.Kemal GÖZ

Yrd.Doç.Dr. Osman MUTLUEL

Yrd.Doç.Dr. Kemal GÖZ

1956 yılında Denizli-Kızılhisar (Serinhisar)'da doğdu. İlk ve Orta öğrenimini Kızılhisar'da tamamladı. 1974 yılında Acıpayam Lisesi'nden mezun olarak aynı yıl Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne kaydoldu ve 1979 yılında mezun oldu.

Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı'nda "**Düşünce Tarihimizde Elmalı Muhammed Hamdi Yazır**" adlı teziyle **yüksek lisans** programını 1998 yılında tamamladı.

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı'nda 08.09.2004 tarihinde "**İslam'da ve Milletlerarası Belgelerde Hürriyetler**" konulu teziyle **doktora** çalışmasını tamamladı. Milli Eğitim Bakanlığınca 24/11/2006 tarihinde "**Başöğretmen**" ünvanı verildi.

Milli Eğitim Bakanlığı'nda değişik kurumlarda idarecilik yaptıktan sonra 02/08/2010 tarihinde **Artvin Çoruh Üniversitesi Eğitim Fakültesine Felsefe Yardımcı Doçenti** olarak atandı ve halen bu görevine devam etmektedir

Evli ve üç çocuk babasıdır.

İngilizce ve Arapça bilmektedir.

Yayımlanmış Eserleri ve Makaleleri

1. **İslam'da ve Milletlerarası Belgelerde Hürriyetler, İstanbul,2006**

2. **Düşünce Tarihimizde Elmalı Muhammed Hamdi Yazır, İstanbul,2007.**

3. **İsmailiğin Doğuşu,Çeviren:Dr.Kemal GÖZ (Bernard Lewis'in "The Origines of İsmailism"** adlı eserini "İsmailiğin Doğuşu" adıyla Türkçeye tercüme ederek lisans tezi olarak hazırladı. Bu çalışmasında, Şilik'in bir kolu olan İsmaililik ile ilgili geniş bir giriş sundu ve çalışma basıma hazırlandı. Önemüzdeki günlerde "Beril Yayınları" tarafından yayımlanacaktır.)

4. **"Hürriyet Kavramı ve Batı Dünyasındaki Gelişimi"** adlı makale Felsefe Dünyası Dergisi 2009/1 sayı: 49. ss.157-169 yayımlanmıştır.(Hakemli Dergi)

5. **"Toplum Bilimleri ve Farabi"** adlı makale. İslami Araştırmalar Dergisi 2010 21/1 sayı. ss.69-72. yayımlanmıştır.(Hakemli Dergi)

6. **"Çevre Ahlakı ve İnsan"**,Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi,2011,C.12,Sa.1,ss.92-100.

Dr. Kemal GÖZ Düşünce tarihimiz, Toplum Bilimleri, Temel hak ve hürriyetler ve Felsefe Tarihi, İslam Felsefesi eğitimi ve Çevre Ahlakı alanlarında bilimsel çalışmalarına devam etmektedir.

Telefon Numarası: 0 506 5803111

e-mail: kemalgoz@gmail.com

Yrd.Doç.Dr. Osman MUTLUEL

Denizli doğumlu olan Osman MUTLUEL, ilk ve orta öğrenimini Denizli'de tamamladı. Yüksek Öğrenimini 1980-1985 yılları arasında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde tamamladı. 1986 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Eskişehir Sivrihisar Lisesinde öğretmenliğe başladı. Çeşitli okullarda öğretmenlik ve okul yöneticiliği yapan Osman MUTLUEL, halen Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Alanı, Felsefe Grubu Dersleri Eğitimi Bölümünde Yrd. Doç. Dr. Olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

1998 yılında Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Ahmet Arvasi'de Estetik ve Sanat" adlı tezi ile yüksek lisansını tamamlayarak Bilim Uzmanı ünvanı aldı.

2000 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 120 saatlik "Yönetici Adaylığı Eğitimi Programı"na katıldı ve Belge aldı.

2008 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Kuran ve Estetik" adlı tezi ile doktora-sını tamamlayarak Doktor ünvanı aldı.

Geleneksel Türk El Sanatlarından olan Ebru ve Tezhib çalışmalarını sürdürmekte olan Osman MUTLUEL, bu güne kadar 4 karma sergide yer aldı.

Basılmış Eserleri:

1. İlk İslam Filozofu El-Kindi, Hayatı ve Eserleri, Denizli, 1999
2. İbn Miskevey'te Ahlak Anlayışı, Denizli, 1999
3. Ahmet Arvasi'de Estetik ve Sanat, Denizli, 1999
4. Kur'an ve Estetik, Ötügen Yayınları,2010

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	9

1. BÖLÜM

FELSEFEYE GİRİŞ.....	11

A. GENEL OLARAK FELSEFE	11
1. Felsefe Nedir?	11
2. Filozof.....	14
3. Hakim ve Hikmet Kavramları	14
B. FELSEFE VE DİĞER DİSİPLİNLER	17
1. Felsefe ve Bilim	17
2. Felsefe ve Din.....	18
3. Felsefe ve Sanat.....	19
C. FELSEFENİN ANA DİSİPLİNLERİ	20

2. BÖLÜM

VARLIK FELSEFESİ.....	21

A. VARLIK FELSEFESİNİN KONUSU	21
B. ONTOLOJİ AÇISINDAN VARLIK.....	22
C. VARLIĞIN NE OLDUĞU PROBLEMİ	24
1. Varlığı Oluş Olarak algılayanlar	25
2. Varlığı İdea Olarak Kabul Etme.....	26
3. Varlığı Madde Olarak Kabul Edenler	30
4. Varlığı Hem “Madde” ve hem de “ Ruh (Düşünce)” Olarak Kabul Edenler.	34
5. Varlığı “Fenomen” Olarak Kabul Edenler	36

3. BÖLÜM

BİLGİ VE BİLGİ FELSEFESİ.....37

A. BİLGİ NEDİR?	37
B. BİLGİ TÜRLERİ NELERDİR?	38
1. Gündelik Bilgi.....	39
2. Dinsel Bilgi.....	40
3. Teknik Bilgi.....	40
4. Bilimsel Bilgi.....	41
5. Sanat Bilgisi	44
6. Felsefe Bilgisi	45
C. BİLGİ FELSEFESİ.....	47
1. Bilgi Felsefesinin Temel Kavramları.....	47
2. Doğru Bilginin İmkânı.....	48
3. Doğru Bilginin İmkânsızlığı (Septisizm).....	57

4. BÖLÜM

BİLİM FELSEFESİ.....61

A. BİLİM FELSEFESİ NEDİR?	61
B. BİLİME FARKLI YAKLAŞIMLAR	65
1. Ürün Olarak Bilim	65
2. Etkinlik Olarak Bilim	67
C. BİLİM FELSEFESİNDE KLASİK GÖRÜŞ VE ELEŞTİRİLER.....	68
1. Bilime Klasik Görüş Açısından Bakış.....	68
2. Bilimsel Bilginin Özellikleri	70
3. Bilimsel Yöntemin Özellikleri	71
D. BİLİMİN DEĞERİ.....	72

5. BÖLÜM

AHLÂK FELSEFESİ.....75

A. TANIMI VE KONUSU.....	75
B. AHLÂK FELSEFESİNİN TEMEL KAVRAMLARI	76
C. AHLÂK FELSEFESİNİN TEMEL SORULARI	80
1. Ahlâki Eylemin Amacı Nedir?.....	80
2. İnsan Ahlâki Eylemde Bulunurken Özgür müdür?.....	83
D. EVRENSEL AHLÂK YASASI VAR MIDIR?.....	84
1. Evrensel Ahlâk Yasasının Varlığını Kabul Etmeyenler	85
2. Evrensel Ahlâk Yasasının Varlığını Kabul edenler.	88
E. ANADOLU TASAVVUFU VE EVRENSEL AHLÂK.....	90

6. BÖLÜM**ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ..... 95**

A. SANAT:	96
1. Taklit Olarak Sanat	97
2. Yaratma Olarak Sanat.....	98
3. Oyun Olarak Sanat	100
B. SANAT ESERİ	100
1. Doğa Güzelliği ve Sanat.....	102
2. Estetik'in Tarihi Gelişimi	104
3. Estetik Yargı	116
4. Estetik Tavır ve Estetik haz	117
5. Güznel ve Yüce	119
6. Güznel, İyi, Doğru, Faydalı, Yararlı	122

7. BÖLÜM**DİN FELSEFESİ 125**

A. DİN FELSEFESİNİN TANIMI VE KONUSU	125
B. DİN FELSEFESİNİN PROBLEMLERİ	127
C. DİN FELSEFESİNİN TEMEL KAVRAMLARI	128
D. TANRI'NIN VARLIĞINA İLİŞKİN FARKLI YAKLAŞIMLAR:	130
1. Tanrı'nın Varlığını Kabul Edenler	130
2. Tanrı'nın Varlığını Reddedenler.....	136
3. Tanrı'nın Varlığı ya da Yokluğunun Bilinemeyeceğini Öne Sürenler	141

8. BÖLÜM**SİYASET FELSEFESİ 143**

A. SİYASET FELSEFESİNİN TEMEL KAVRAMLARI	144
B. SİYASET FELSEFESİNİN TEMEL SORULARI	146
1. İktidar kaynağını nereden almaktadır:.....	147
2. Temel Hak ve Hürriyetler.....	149
3. Egemenliğin kullanılış biçimleri.....	151
4. Bürokrasi gerekli midir, ondan vazgeçilebilir mi?	153
C. SİYASET FELSEFESİNİN İKİ ANA PROBLEMİ	154
1. Karmaşa, Düzen-Ütopya.....	154
2. Birey ve Devlet	164

9.BÖLÜM

EĞİTİM FELSEFESİ..... 167

A.FELSEFE VE EĞİTİM, EĞİTİM FELSEFESİ.....	167
B.EĞİTİM FELSEFESİNİN TEMEL KAVRAMALARI VE PROBLEMLERİ	169
C. EĞİTİM FELSEFESİNİN ÇEŞİTLİ SİSTEMLERİ.....	171
1.Daimicilik (Perennialism)	171
2.İlericilik (Progressivism)	173
3.Temel Esascılık (Essentialism).....	174
4.Yeniden İnşacılık (Reconstructionism).....	175

10. BÖLÜM

ÇEVRE FELSEFESİ..... 177

A.ÇEVRE NEDİR?	177
B.ÇEVRE-İNSAN İLİŞKİLERİ	178
C.ÇEVRE FELSEFESİ NEDİR?	180
D. ÇEVRE FELSEFESİNİN PROBLEMLERİ	182
E. ÇEVREYİ KORUMA ADINA OLUŞTURULAN SİSTEMLER.....	184
1.İnsan merkezilik (Anthropocentric).....	185
2.Çevre Merkezilik(Ecocentric).....	186
3.Bio-Merkezilik (Biocentric).....	186
F.ÇEVRE FELSEFESİNİN TEMEL SİSTEMLERİ	186
1.Derin Ekoloji(Mistik Ekoloji)	187
2.Biyo-Bölgecilik	187
3.Çevrecilik.....	187
4.Toplumsal Ekoloji	187

KAYNAKLAR..... 189

ÖN SÖZ

İnsanlık tarihiyle eş zamanlı olarak düşünce hayatımızda yer alan “Felsefe” günümüzde de önemini korumakta ve devam ettirmektedir. Düşünce hayatımızın devamlılığını sağlayan Felsefe ilk dönemlerden beri insanın problemlerine çözüm arama çalışmalarına katkıda bulunmaktadır.

Felsefe aklın değerlerinin insan hayatına yansımaları temsil eden bir çaba olduğu için insanın bulunduğu her yerde mevcudiyetini sürdürmüştür. Bu yüzden İnsanlık tarihi boyunca gelip geçen filozofların sayısını bilmemiz de mümkün değildir.

İnsan, etrafında olup bitenleri bilebilmek için akıl yürütmüş, kâinatın mevcudiyetinin temellerinin neler olduğu hususunda temel görüşler ortaya koymuş, bilgimizin oluşumunun nasıl olduğu hususunu tartışmış, davranışlarımızı ve yaptığı eserleri değerler açısından tahlil etmiştir.

Bütün bunlar felsefi düşüncenin konularını ve değerlendirmelerini ortaya çıkarmıştır. Sağlıklı düşünebilmek ve bütün bilim dallarında akli sağlıklı bir şekilde kullanabilmenin yolunu ve yöntemlerini öğreten FELSEFE hakkında şimdiye kadar Türkçemizde çok kıymetli eserler neşredilmiştir.

Kitabı yazarken çok ayrıntıya girmemeye özellikle özen gösterdik. Bu güne kadar hiç felsefe okumamış bir insanın eline alıp okuduğunda anlayabileceği bir sadelik içinde kaleme almaya çalıştık.

Ayrıca bu eser lisans eğitimlerinde felsefe dersini okuyan üniversite öğrencileri, özellikle felsefe bölümü dışında felsefe okuyan bölüm öğrencileri için, felsefeye başlangıç olması, felsefenin sevilmesi amaçlanarak kaleme alınmış olmakla birlikte, felsefeyi seven ve onunla ilgili bilgi ve görüşlerini arttırmak isteyen düşünce insanımıza da yardımcı olmak amacına yöneliktir.

Kitap içinde bulunan bölümlerden Varlık Felsefesi, Bilim Felsefesi, Ahlak Felsefesi, Estetik ve Sanat Felsefesi, Din Felsefesi Osman MUTLUEL tarafından, Felsefeye giriş, Bilgi ve Bilgi Felsefesi, Siyaset Felsefesi, Eğitim Felsefesi, Çevre Felsefesi bölümleri de Kemal GÖZ tarafından kaleme alınmıştır.

Eserin basıma hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Yaşar TÜRK BEN ve Dr. Şaban ÇİFTÇİ'ye derin şükranlarımızı sunarız.

Yrd.Doç.Dr.Kemal GÖZ Yrd.Doç.Dr. Osman MUTLUEL
İstanbul-2011